

DAUNER MÁRTON

Az Országos Erdészeti Alap működtetéséről

A több mint 30 éve működő Erdőfenntartási Alapot a földművelésügyi alapról szóló 1992. évi LXXXVIII. törvény és a végrehajtására kiadott 4/1993. (I. 30.) FM rendelet hatálybalépése óta felváltotta – először törvényben szabályozott keretek között – az Országos Erdészeti Alap. A finanszírozási rendszer mindig is azt a célt szolgálta, hogy pénzügyi fedezetet biztosítson az erdőtervényben elrendelt, az erdőgazdasági üzemtervekben előírt, tartamos, hosszú távú erdőgazdálkodás azon munkái részére (erdősítés, ápolás, erdőnevelés, erdővédelem stb.), amelyek éves gazdálkodói érdekekhez nem köthetők, de az erdő fenntartása, többcélú hasznosítása (fa-termesztés, védelem, közjólét) elsősorban a közérdek miatt nélkülözhetetlenek.

Az erdőgazdálkodási ágazat e tevékenységéhez – kivéve az utóbbi években a tölgypusztulás felszámolásához, erdővédelmi munkákhoz kapott 100 mFt-os költségvetési támogatást – egyéb külső költségvetési támogatásban nem részesült. Az Alap egyedüli forrása az évenként kitermelt faanyag mennyisége után az erdőgazdálkodók által befizetett erdőfenntartási járulék.

Az új törvényi szabályozással a forrásképzés e módja fennmaradt, a nyújtható támogatás nagyrészt normatív és a munkák költségeinek csak egy részét (40-60%-át) fedezi. Egyes feladatok elvégzéséhez pályázat benyújtásával lehet többlettámogatáshoz jutni.

Az 1993. év folyamán az Alap működése korlátozott volt a forrás csökkenése miatt. Ennek okai: a kedvezőtlen fapiaci helyzet, bizonyos esetekben – főként az erdőültetvények változása és az erdőfelújítás elmaradása miatt – a fakitermelés korlátozása, a csődbe került gazdálkodók fizetésektelensége.

A Magyar Kormány 1993. évi költségvetésében az Alap bevételi előirányzata 2 600 millió Ft, amely a terv szerint a 109,6 millió Ft-os nyitólalmánnyal együtt biztosít forrást a törvényben felsorolt támogatási célokra.

1. táblázat
Az Országos Erdészeti Alap 1993. évi működésének főbb adatai

Me: ezer Ft

Megnevezés	Áll. erdőgazd.	E.állami	Költség-szervek	Vállal-kozók	Magánt.	Összesen
Erdőfenntartási járulék	1 544 296	53 638	16 311	330 053	8 806	1 953 104
Szankciók, bírságok	47 276	34 030	4 317	101 030	1 262	188 015
Befizetés összesen	1 591 672	87 668	20 628	431 083	10 068	2 141 119
E. felújítási munkák	1 107 323	61 422	10 762	252 682	4 055	1 436 244
Egyéb támogatások	127 396	5 723	781	13 832	602	148 334
Pályázat	62 720	9 926	9 037	29 495	–	111 178
Támogatás összesen	1 297 439	77 071	20 580	296 009	4 657	1 695 756

2. táblázat
Az Országos Erdészeti Alap 1993. évi elszámolása

Me: ezer Ft

Megnevezés	Erdőgazd.	Egyéb áll.	Költs.szerv.	Váll.szféra	Magántul.	Összesen
1. Erdőfenntartási járulék	1 544 296	53 638	16 638	330 053	8 806	1 953 104
2. Engedély nélküli fakitermelés	4 011	4 873	442	10 498	1 197	21 021
3. Szakszerűtlen fahasználat	44			32		76
4. Erdő más célra tört. ig.bevét.	22 714	18 506	678	56 826		98 724
5. Erdő más célra tört. ig.bevét.	1 424	9 377	3 090	21 327	65	35 283
6. Erdő eng. nélküli igénybevétele	224	7	100	136		467
7. Egyéb jogs. miatti bírság	3 616	43		4		3 663
8. Öt éves revízió miatti bírság	15 243	1 058		9 998		26 399
9. Késedelmi kamatok		166	7	2 209		2 382
I. BEFIZETÉSEK ÖSSZESEN	1 591 672	87 668	20 628	431 083	10 068	2 141 119
1. E. felújítást pótló telepítés	1 107 323	61 422	10 762	252 682	4 055	1 436 244
2. Felújítást pótló telepítés	10 625	5 085		8 880		24 590
3. Hatóságilag elr. e. védelem	38 050	66		90		38 206
4. Erdőárak csökkent támogatása	78 721	554	220	4 862	602	84 959.
Erdészeti kutatás támogatása		18	561			579
6. Pályázat útján elnyert tám.	62 720	9 926	9 037	29 495		111 178
II. TÁMOGATÁSOK ÖSSZESEN	1 297 439	77 071	20 580	296 009	4 657	1 695 756
III. 1. Az Alap tartozik	167 581	41 315	10 711	136 784	3 273	359 664
2. Az Alap követeli	461 814	51 912	10 759	271 858	8 684	805 027
IV. EGYENLEG	-294 233	-10 957	-48	-135 074	-5 411	-445 363
V. ÉVKÖZBENI BEFIZETÉS	254 379	20 071	4 422	119 513	4 476	402 861
VI. ÉVKÖZI KIFIZ. TÁM.	173 236	32 750	8 305	106 680	1 491	322 462

3. táblázat

**Országos Erdészeti Alap bevételek és kiadások jogcímenkénti részletezése, 1993.
Pénzforgalom alapján (nettó elszámolás)**

Megnevezés	millió Ft
1. NYITÓ ÁLLOMÁNY 1993. 01. 01.	109,6
2. Gazdálkodói befizetések	313,8
– Erdőfenntartási járulékok	3,0
– Engedély nélküli fakitermelés miatti befizetés	0,3
– Eng. mértéket meghaladó kitermelés m. befiz.	19,2
– Erdőfelújítási határidő elmulasztása m. befiz.	30,3
– Erdő művelési ág megvált. erdő más célú igénybevétele miatti térítés	5,8
– Ötödik éves revízió után visszatérítés	372,4
2. Összesen	100,0
3. Költségvetési szervtől kapott támogatás	7,6
4. Kamat bevételek	480,0
2-4. Folyó bevételek összesen	589,6
1-4. FORRÁSOK ÖSSZESEN	276,1
5. FOLYÓ KIADÁSOK	8,2
– Erdőfelújítási beruházások támogatása	120,5
– Erdőfelújítást pótló Erdőtelepítés támogatása	14,5
– Tölgypusztulás miatti fejlesztési támogatás	7,7
– Hatóságilag elrendelt Erdővédelem támogatás	30,0
– Erdőkárok csökkentésére adott támogatás	49,2
– Erdői természeti rendszerek megőrzésének tám.	5,1
– Erdészeti oktatás, kutatás, ism. terj. tám.	0,2
– Nemzetközi szervezetek tagsági díja	6,0
– Az Alap működésével összefüggő költségek	517,5
6. KIADÁSOK ÖSSZESEN	72,1
7. ZÁRÓÁLLOMÁNY	

4. táblázat

**Országos Erdészeti Alap bevételek és kiadások jogcímenkénti részletezése, 1993.
Bruttó elszámolás**

Megnevezés	millió Ft
1. Nyitó állomány 1993. 01. 01.	109,6
2. FORRÁSOK	1 514,0
– Erdőfenntartási járulékok	313,8
– az az Alapba befizetett összeg saját telj. finanszírozására visszatartott	3,0
– Eng. nélküli fakitermelés miatti befizetés	0,3
– Eng. mértéket meghaladó kitermelés miatti befiz.	19,2
– Erdőfelújítási határidő elmulasztása miatti befiz.	30,3
– Erdő művelési ág megvált. erdő más célra igénybevétele miatti térítés	5,8
– Ötödik éves revízió után visszatérítés	100,0
– Költségvetési szervtől kapott támogatás	7,6
– Kamatbevételek	1 672,6
Tárgyévi bevételek összege	1 789,6
1-2. Összesen	1 436,2
3. FELHASZNÁLÁS	276,1
– Erdőfelújítás bev. támogatás összesen	276,1
– Alapból közvetlen támogatás	1 160,1
– Visszatartott járulékok saját telj. finanszírozására	24,6
– Erdőfelújítást pótló Erdőtelepítés	8,2
– Alapból közvetlen támogatás	16,4
– Visszatartott térítés saját telj. finanszírozására	38,2
– Hatóságilag elrendelt Erdővédelem költség tám.	14,5
– Alapból közvetlen támogatás	23,7
– Befizetési kötelezettségből visszatartott felhasználás	7,7
– Erdőkárok csökkentésére irányuló munkák támogatása	120,5
– Tölgypusztulás miatti fejlesztési támogatás	30,0
– Erdővédelmi mérő megúj. hálózat működtetése	49,2
– Erdői természeti rendszerek megőrzése költség társ. hozzájár.	5,1
– Erdészeti oktatás, kutatás, ism. terj. tám.	0,2
– Nemzetközi szervezetek tagsági díja	6,0
– Alap működésével összefüggő költségek	1 717,7
Felhasználás mindösszesen.	72,1
4. Záróállomány 1993. 12. 31.	1 789,8
5. Felhasználás + Záróállomány	

1994. évre áthúzódó kötelezettség az erdőfelügyelőség nyilvántartása szerint

– Az Alapból kifizetendő támogatás	37,2
– Gazdálkodók tartozása	402,1
– Gazdálkodás tartozásából: erdőgazdaságok	207,4
egyéb szektor	194,7

Mind a fakitermelés csökkenése, mind az erdőfelújítások eredményességének elmaradása maga után vonta a pénzügyi előírányzatoktól való jelentős eltéréseket.

A 8,2 millió br. m³ fakitermelési lehetőséggel szemben csupán 5,7 millió br. m³-t termeltek ki, ez az Alapnál 850 millió Ft forrás kiesését eredményezte. Mivel az erdőfelújítás eredményessége is alacsony volt részben a súlyos aszály, részben az átalakuló tulajdonviszonyok bizonytalanságai miatt, ez nem okozott likviditási gondot, mert a támogatás a tervezett 2390 millió Ft helyett csak 1436 millió Ft-ban teljesült.

Az aszály okozta károk összege 520 millió Ft volt az erdőfelújításokban. A gazdálkodók vesztesége azonban ennél lényegesen nagyobb, mivel az erdőfelújítási beruházások tényleges ráfordításainak csupán 40-60%-át képezte az Alapból adott támogatás, így a különbözetet a csökkenő saját forrásból kellett pótolni.

Az Alap 1994. évre áthúzódó, mintegy 400 millió Ft-os követelésének közel 50%-a kétes követelésnek minősül a gazdálkodók likviditási gondjai, a csőd- és felszámolási eljárás alatt állók fizetéseképtelensége miatt. Az Országos Erdészeti Alap 1993. évi működésének főbb adatait az 1. táblázat, az erdőfelügyelőségi jelentésekből összeállított elszámolást az 2. táblázat, a bevételek és kiadások jogcímenkénti nettó pénzforgalmát a 3. táblázat, a könyvelt tényleges bruttó forgalmat a 3. táblázat, bruttó elszámolását pedig a 4. táblázat tartalmazza.

Következtetések

Az erdőgazdálkodási ágazat súlyos helyzetben van. A fakitermelés csökkenésével (1991-ben 7,2 millió br. m³, 1992-ben 6,6 millió br. m³, 1993-ban 5,7 millió br. m³, 1994-re várható 4,9 millió br. m³) az Alap forrása rohamosan apad. A támogatási igény egyre nő. A növekvő felújítási költségek az erdőt érő károsítások miatt viszont rohamosan emelkednek.

A 80-as évek második felének kiemelkedő fakitermelése (8,5 millió br. m³) után megnövekedett a felújítási kötelezettség alá vont terület, amely elérte a 138 000 hektárt. A felújítás

költségigénye 3,2 milliárd Ft évente, amelyet az ágazat a jelenlegi adottságok mellett képtelen kigazdálkodni.

Az Alapból adható támogatás nem fedezi a költségeket, a gazdálkodóknak nincsenek a károk felszámolásához saját pénzeszközeik. Az új tulajdonosknál sok helyen az említett forráshiányon túl szakmai hiányosságok folytán, felszerelés, szakember hiányában az erdőművelési munkák elmaradnak. 1994-re a várható forrás és az éves munkák költségigénye közti kü-

lönbség is 500 millió Ft, amelyből az országgyűlés az 1994. évi költségvetés jóváhagyásakor először ismerte el az erdőgazdálkodás támogatásának szükségességét, de csak 200 millió Ft-tal. Így az 1994. évi szinten tartáshoz is hiányzik 300 millió Ft. Várhatóan 1995-re sem fog a piac felélénkülni, az erdőművelési munkák ismétlődnek, a hátralékok nem csökkennek.

Így az 500 millió Ft-os hiány újratermelődik, s ez az 1994. évi 300 millió Ft-tal együtt már 800 millió Ft. Ha

a felújítási kötelezettség alá vont terület felszámolására óvatos 10 éves programot készítenék, ennek forrásigénye a 3,2 milliárdból 300 millió Ft.

Így összesítve a károk mérséklése, a forráskiesés pótlása, a költségek finanszírozása 1995-től jelentősebb költségvetési támogatást igényel. Amennyiben erre nincs mód, az erdőterület számottevő csökkenésével, az erdők degradációjával, s ennek beláthatatlan gazdasági és ökológiai következményeivel kell számolnunk.

VÁLASZ A MÁJUSI „HÓNAP” KÉRDÉSÉRE

Kedves Tamás! Talán nem sértelek meg, ha ismeretlenül levél formájában válaszolok az általam is egyszer „„nyert” Hónap kérdésére. Cikked kitűnő ötletet adott arra, hogy témád kapcsán néhány gondolatot leírjak.

Előrebocsátom, az egyetlen dolog, amire végképp nem számítottam, hogy ezek szerint feledhető ötletem éppen a szakma oldaláról kap kritikát.

Erre én lehetek büszke, sértődött, sőt felháborodott, de fogadhatom egy sokat megélt erdész bölcs nyugalmaival.

Miután mindketten az Erdő érdekében emeltünk tollat, azért legyünk kellemesen csevegők némi humorral, elrejtve egy csipetnyi iróniát is.

Kedves Tamás! Az elmúlt 15-20 évben (az utolsó igenis aktív éveket leszámítva) mit tett az erdészeti ágazat annak érdekében, hogy a közvélemény megismerje küzdelmes tevékenységét? Elárulta valakinek, hogy a fatermesztés a fanyaggyerésért zajlik? Tudatosította-e a közvéleményben, hogy a magyar erdőgazdálkodás Európa élvonalába tartozik?

Évekkel később, közeledve napjainkhoz. Változás? A közvélemény éles támadásai folytatódnak az erdő, az erdészek ellen. Válasz: magyarizkodás, védekezés. A becsületes, több ezer hektárt felnevelt erdészek kezdik lehajtani a tejüket. Miért, mert nem jövünk ki még a cserjesszintből sem. A kívülálló mit látott – mert mondani semmit nem mondta neki –, hogy az erdészek vágják a fát. 90-es évek! Végre nyitunk! A közvélemény megismer, elfogad, sőt már hinni kezd. Minden nagyon szépen indul, amíg a gyakorlati

élet iránt látványosan érzéketlen parlamentünk megalkotta félresikerült törvényeinek szakmai gyöngyszemét, a kárpótlási törvényt. Pillanatok alatt minden megváltozik. Az állóvíz fortyogni kezd. Az Erdészeti Egyesület tiltakozásai ellenére fillérekért hordják szét erdeinket, mert a politika megint erősebbnek bizonyult, mint a szakmai elvek és érvek.

Mi itt lenn nem engedhetjük meg azt a luxust, hogy érzéketlenek maradjunk. Ránk bízott erdőfömböktől és hozzánk évtizedek óta kötődő saját erdészeinktől kell megválnunk.

A magántulajdon szentsége nem sokat virágozott e hazában. Értelmezése igencsak felemás volt. Egész országot és több generációt átfogó erdőbirtokossági kultúránk sem volt.

Ha kicsit jobban utánagondolsz az olvasottaknak, Te is rájössz, hogy itt nem szakemberképzés indult, hanem a hirtelen jött változás irányítására, annak saját szakembereink által történő kezelésére NYITÁS. Nyitás az új típusú erdőföldök felé. Annak tudatosítása az új erdőtulajdonosokban, hogy egyáltalán miye van. Kihez forduljon bizalommal, hatósági, fakitermelési, erdőtelepítési kérdésekben segítségért. És tudod, ki segít Nekik? Az a legalább 12-13 évet tanult erdésztechnikus, aki ott él közöttük a fáhuban, akinek saját egzisztenciája kerülhet veszélybe a magánosítás során.

Nagy szavakat használva az erdészszakma, a hivatás népszerűsítése zajlik ezen a tanfolyamon, egész véletlenül nem felülről jött ötlettel vezéreltetve. S, hogy miért alulról kezdődött? Azért, mert ehhez kinn kell lenni az erdőben, szót kell váltani a családját féltő erdészessel. Mert az Erdőért – remélem Te is azt vallod – a kerületvezető erdész teszi a legtöbbet! Erdész üdvözlettel!

dr. Papp Tivadar
erdőállománygazd. igazgató

A Fertő-Hanság Nemzeti Park természetvédelmi felügyelői állást hirdet az Őrségi Tájvédelmi Körzetbe, Őriszentpéter központtal.
Lakás biztosított, fizetés a köztisztviselői jogállásról szóló törvény szerint.
Szakirányú felsőfokú végzettség követelmény, nyelvvizsga, erdőgazdasági, rendezői vagy felügyelői gyakorlat előny.

Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság
9435 Sárród, Rév-Kócsagvár, Pf.: 4. Telefon: (99) 370-919, 370-926. Fax: (99) 371-590.